

A FACCE RI POLIGRAFICE®

B U L E T I N
INFORMATIV

Nr. 7 / 4.07.2006

Reguli de culegere

(continuare din numărul precedent)

Cuvântul **"TOTAL"** se culege retras față de textul coloanei principale, cu spații egale cu de 3-6 ori corpul literei. El se desparte de text cu o linie de două puncte (0,7-0,8 mm).

Dacă rândurile coloanei principale au fost rărite, aceeași rărire se va adăuga și la linia de "total".

████████████████████		████████		
██████████	41 235	45	74 132	95
██████████ ...	32 897	50		
██████████ ...	62 340	07	85 235	07
██████████	22 895	—		
██████████			159 368	02

Dacă vor fi două totaluri (total și total general), atunci primul se culege cu literă de rând, iar al doilea cu majuscule.

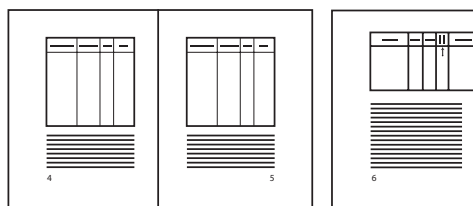
Dacă rândurile coloanei sunt numerotate pe verticală cu cifre, acestea vor fi urmate de punct.

Coloanele cu cifre se culeg păstrându-se regula așezării în așa fel încât unitățile să fie sub unități, zecile sub zeci etc. În rândurile care nu au cifre se culeg liniuțe,

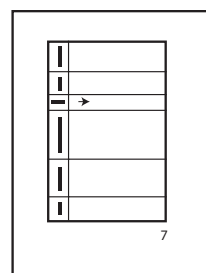
care se așează (se împlinesc) la mijlocul coloanei.

Amplasarea tabelelor complete cu linii. După cum am mai spus, tablele complete cu linii sunt compuse din cap și picior. În coloanele lor se pot găsi texte sau cifre. Coloanele capului și ale piciorului sunt despărțite cu linii verticale și orizontale. Ele pot fi:

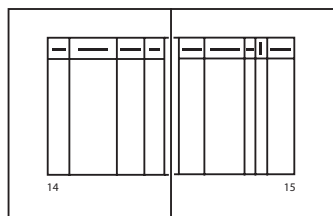
- table verticale, pe formatul (lățimea) paginii:

- table longitudinale (landscape), pe orizontală;

- table transversale, plasate pe două pagini față în față (alăturate). Capul și piciorul tabelului se despart în dreptul unei coloane, pe pagina alăturată:

La tabelele al căror cap se culege paralel cu cotorul, desfășurarea culegerii se face de la stânga spre dreapta, întrerupându-se piciorul acestuia în dreptul unei rubrici sau al unui text.

Poziția tabelelor se stabilește raportând formatul tabelului la formatul oglinzii paginii. Când conținutul tabelului este mic se vor da coloanelor dimensiuni corespunzătoare iar tabelul se va centra în pagină.

De reținut că înainte și după fiecare linie despărțitoare, precum și între titluri se stabilește o albitură minimă, egală cu jumătate din corpul literei cu care se culege coloana principală de text.

Coloanele de cifre se despart de linia de coloană cu un spațiu de minim 0,7-0,8 mm (2 puncte), iar rubricile capului care

au aceeași importanță trebuie să fie calculate pentru același format.

Calculul înălțimii tabelului se face în funcție de numărul de rânduri ce se vor culege la picior, la care se adaugă înălțimea capului de tabel, liniile respective, eventual notele de subsol etc.

Culegerea tabelelor neîncadrate (sau **tabele complete fără linii**) se face urmând regulile de mai sus, cu deosebirea că litera întrebuițată la culegerea corpului tablei va fi diferită de litera pentru text.

Când rubricile capului nu au același număr de rânduri, cele care au mai puține rânduri se plasează la mijlocul celor cu numărul cel mai mare de rânduri.

Formatul tabelelor complete fără linii este, de obicei, mai mic decât al textului cărții sau al lucrării în care sunt publicate, pentru a se evidenția.

Aceste tabele au în coloanele lor text și cifre. De exemplu:

Elemente chimice în ordinea numerelor atomice, Z

Tabelul 6.1

Număr atomic	Denumire	Simbol	Număr atomic	Denumirea	Simbol
1	Hidrogen	H	53	Iod	I
2	Heliu	He	54	Xenon	Xe
3	Litiu	Li	55	Cesiu	Cs
4	Beriliu	Be	56	Bariu	Ba
5	Bor	B	57	Lantan	La
6	Carbon	C	58	Ceriu	Ce
7	Azot	N	59	Praseodim	Pr
8	Oxigen	O	60	Neodim	Nd
9	Fluor	F	61	Prometiu	Pm
10	Neon	Ne	62	Samariu	Sm

Culegerea formulelor

Textele științifice și tehnice sunt însoțite de obicei de formule.

Prin formulă se exprimă, într-o formă prescurtată, concisă și generalizată, anumite legi, definiții sau relații între două mărimi.

Întrucât toate științele exacte, cum ar fi matematica (cuprinzând aritmetica, algebra, geometria plană, în spațiu și analitică, trigonometria și analiza matematică), fizica, astrologia, mecanica, optica, rezistența materialelor etc. se bazează pe formule matematice, ce exprimă relațiile dintre diferite mărimi (prin simboluri și semne), în

capitolul de mai jos vom studia scrierea formulelor matematice.

Chimia, geochimia, biologia, cristalografia, geofizica, geologia, astrofizica au un gen aparte de formule și de aceea culegerea lor va face obiect separat de studiu.

În concluzie, ne vom ocupa mai întâi de culegerea formulelor matematice și fizice.

Unele texte sunt texte mixte, pentru că ele conțin semne speciale, litere din alfabet străin, litere de corpuri și tăieturi diferite etc., care reprezintă de fapt simbolurile, prescurtările, semnele.

Notațiile (simbolurile) folosite în matematică sunt indicate în STAS

1254/87, iar regulile pentru scrierea și tipărirea notațiilor în fizică și matematică, respectiv în chimie sunt stabilite de STAS 1508/81 și STAS 2167/87.

Culegerea formulelor matematice

Formulele matematice sunt compuse din simboluri (litere de diferite mărimi), din cifre, din semne matematice, indici, coeficienți, radicali, paranteze, linii, semne de punctuație (ex. virgula) etc. Acestea toate formează **elementele** formulei. De aceea formulele trebuie construite corect și să reflecteze corect sensul, conform cu originalul. Neconcordanța în modul de aranjare sau de împlinire (distanța între elemente) a diferitelor elemente ale formulei poate îngreuna înțelegerea formulei sau poate chiar modifica sensul ei.

Ca regulă generală de culegere a formulelor este respectarea uniformității în albitura dintre diferitele elemente, culegerea lor

din aceeași garnitură de literă, uniformitatea aranjării diferitelor semne, indici, linii etc.

Formulele matematice pot fi într-un rând, în două rânduri sau etajate (în mai multe rânduri). În același timp ele conțin și indici sau exponenți (care pot fi simpli, dubli, compuși etc.).

La alegerea corpului de literă cu care urmează să se culeagă formula este necesar să știm cărei categorii de cititori se adresează lucrarea. Astfel, pentru lucrările care se adresează unor cititori calificați, formulele pe un singur rând se pot culege cu același corp de literă ca și textul de bază sau cu un corp cu două puncte mai mic, iar formulele etajate se vor culege cu un corp de literă cu un grad mai mic.

Caracterele de literă cel mai des folosite pentru culegerea formulelor matematice sunt: Anticva (cu tăietură de drepte și cursive) și alfabetul grec (Symbol) – drepte și cursive. Sublinierile se fac prin litere și cifre aldine (bold).

În cele ce urmează prezentăm câteva reguli de culegere a formulelor matematice.

1. Dacă nu sunt indicații speciale, cifrele și simbolurile se culeg cu caracter drept (Normal) iar literele latine cu cursiv (Italic), exceptând constantele. Cifrele și simbolurile se culeg compact, nu se spațiază.

2. Semnele +, -, × și toate semnele matematice se spațiază de elementele formulei cu câte 1/4 pătrișor (0,25 din înălțimea corpului cu care se culege semnul). Ele trebuie să aibă aceeași grosime cu cea a liniilor.

3. Parantezele rotunde sau ovale (.....), drepte [.....] și acolade {.....} vor avea aceeași tăietură cu caracterul literei folosite; ele se culeg fără spațiu la expresia încadrată, cu excepția literelor f, k și h, față de care se spațiază cu 1/8 pătrișori (aproximativ 0,2 mm).

Există formule ce pot avea paranteze de diferite mărimi: parantezele care în expresie nu au termeni sub formă de fracție se culeg din același corp cu care s-a

cules expresia, iar parantezele ce cuprind o formulă etajată vor fi mai mari decât formula, pentru a o cuprinde în întregime.

Parantezele se utilizează în ordine: paranteze rotunde, apoi paranteze drepte (care cuprind expresii mai mari și în care sunt cuprinse parantezele rotunde). Acoladele cuprind parantezele rotunde și drepte.

Exemplu:

$$17 + [6 - (3 + 2)] - \{(18 - 3) - [5 + (6 - 3)]\} = 11$$

4. Liniile de fracție trebuie să fie ceva mai lungi decât expresia cea mai lungă de la numitor sau numărător, iar în formulele etajate linia de despărțire principală trebuie să fie vizibil mai lungă decât celelalte.

Exemplu:

$$\frac{a}{b}; \frac{a + b + c(n - 2b)}{3}$$

$$\frac{ab}{2x + ab - c^{3d}}; \frac{a + b\left(\frac{1}{b} + 2\right)}{\frac{c}{2} - a}$$

5. Funcțiile trigonometrice: sin, cos, tg, ctg etc. se culeg cu caractere drepte, iar în formulă ele

se spațiază de expresia aflată înaintea lor cu 1/4 pătrișor, iar față de expresia care urmează cu 1/8 pătrișor.

Între două prescurtări trigonometrice nu se pune nici un spațiu (de exemplu: arcsin, arctg etc.).

6. Semnul radical trebuie să fie cu două puncte mai mare decât expresia de sub el. Linia orizontală de deasupra expresiei de sub radical va fi o linie fină ce cuprinde exact expresia sau poate chiar să o depășească cu două puncte (0,7-0,8 mm).

Semnul radical (rădăcină) se culege cu un spațiu de 1/4 pătrișor față de elementele aflate înaintea sa și fără spațiu la expresia cuprinsă de acesta.

Exemplu:

$$ab \sqrt{\frac{25-41}{100}} \quad \frac{1}{2} \sqrt{2+\sqrt{2+\sqrt{3}}}.$$

7. Semnul sumei, Σ , se culege cu patru puncte mai mare decât expresia ce urmează, iar în formulele etajate, semnul Σ se va

lua egal cu suma corpurilor de literă din care s-au cules etajele, plus linia. Semnul Σ se spațiază la fel ca și semnul radical, expresia aflată înaintea cu 1/4 pătrișor, iar cea la care se referă nu se spațiază.

În formulele etajate mijlocul semnului Σ va fi pe aceeași linie cu linia de fracție.

Indicii de deasupra și de sub semnul Σ sau Π se culeg cu corp 6 fără spațiu pe orizontală dar pe mijlocul semnului: $\sum_b^{a \rightarrow b}$

- pentru media pătratică simplă

$$\bar{X} = \sqrt{\frac{\sum X_i^2}{n}}$$

- pentru media pătratică ponderată

$$\bar{X} = \sqrt{\frac{\sum X_i^2 n_i}{\sum n_i}}$$

8. Semnul produsului se culege după aceleași reguli ca și semnul sumei Σ .

- pentru media geometrică simplă

$$\bar{X}_g = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n X_i}$$

- pentru media geometrică ponderată

$$\bar{X}_{gp} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n X_i^{n_i}}$$

9. Semnul integralei $\int$ și al integralei pe contur închis $\oint$ se culege cu 4 puncte mai mare decât expresia la care se referă, iar la formule etajate va cuprinde în înălțime expresia la care se referă.

Integrala se culege cu un spațiu de 1/4 pătrișor față de elementele aflate înaintea ei și fără spațiu la expresia la care se referă.

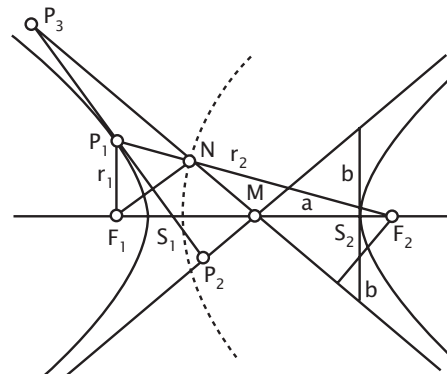
Dacă integrala are litere sau cifre la partea ei inferioară și superioară, acestea se culeg cu corp 6 și se centrează deasupra și dedesubtul ei sau se plasează ca exponent/indice.

Exemplu. Se cere integrala $\oint(-y dx + x dy)$ de-a lungul cercului cu centrul în origine și raza unitate. Reprezentarea parametrică a acestui cerc este $x = \cos t, y = \sin t$. Atunci $\oint(-y dx + x dy) = \int_0^{2\pi} [-\sin t(-\sin t) + \cos t] dt = \int_0^{2\pi} (\sin^2 t + \cos^2 t) dt = 2\pi$. Integrala este diferită de 0, adică câmpul vectorial $a = -y i + x j$ nu este gradientul unui câmp scalar. Acest rezultat se obține și direct din $\frac{\partial u}{\partial y} = -1, \frac{\partial v}{\partial x} = +1$.

10. Culegerea determinantilor sau a matricelor se face cu ajutorul liniilor fine verticale simple sau duble. Ele se spațiază de expresia încadrată la 1/4 pătrișori și

cuprinde în înălțime toți termenii la care se referă.

Exemplu:

Triunghiuri formate din tangente la o hiperbolă și asimptote

Rezolvare:

Calculând aria A a triunghiului MP_3P_2 , obținem:

$$A = \frac{1}{2} \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & x_3 & y_3 \\ 1 & x_2 & y_2 \end{vmatrix} = \frac{1}{2} \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & \frac{a^2 b}{bx_1 + ay_1} & \frac{ab^2}{-bx_1 - ay_1} \\ 1 & \frac{a^2 b}{bx_1 - ay_1} & \frac{ab^2}{bx_1 - ay_1} \end{vmatrix} = \frac{1}{2} \left[\frac{a^3 b^3}{b^2 x_1^2 - a^2 y_1^2} + \frac{a^3 b^3}{b^2 x_1^2} \right] \dots$$

11. O formulă sau o expresie, dacă se cere să fie încadrată în rame, acestea se construiesc din linii fine și se montează la o distanță de 4 puncte sus, 2 puncte jos și câte 6-10 puncte în dreapta și stânga formulei:

$\iiint_G \operatorname{div} a \, d\tau = \iint_S a \cdot n \, d\sigma = \iint_S a_n \, d\sigma$
$\iiint_G \left(\frac{\partial u}{\partial x} + \frac{\partial v}{\partial y} + \frac{\partial w}{\partial z} \right) d\tau = \iint [u \cos(x,n) + v \cos(y,n) + w \cos(z,n)] d\sigma$

12. Culegerea indicilor

Simbolurile și notațiile din formule sunt însoțite de indici, care pot fi:

- la partea de sus a literei (superscript): x^m ; a_m ; b_i ; a^2 ; a^2+b^2 ;
- la partea de jos a literei (subscript): a_1 ; b_2 ; c_3 ;
- la partea de sus și de jos a literei: a_1^2 ; a_2^3 ; a_2^2 ;

- indici compuși: a^{1+x} ; a_{1-x} ;

- indici la indici: a^{k_i} ; b^{x^2} ;

Indicii de sus și de jos se culeg cu corp 6 și se așează sus sau jos față de marginea superioară sau inferioară a literei de bază.

13. Trei puncte în interiorul formulei se culeg apropiate și se spațiază la 1/4 pătrișor de expresia din față lor:

$$\sum_{k=1}^n a_{ik} x_k = b_i, \quad i = 1, 2, \dots, n; \quad (1)$$

$$D = |a_{ik}| \neq 0, a_{ik}, b_i \in \mathbb{R}$$

Soluția unică este dată de regula lui Cramer sub forma unui vector cu n componente $(x_1, x_2, \dots, x_n)$, unde

$$x_1 = \frac{D_1}{D}, \dots, x_n = \frac{D_n}{D} \quad (2)$$

14. Semnele ', ', '' (prim, secund, tert) se culeg după aceeași regulă ca și exponenții și nu deasupra lor.

15. Semnele grad, minut, secundă se culeg apropiate de literele sau cifrele pe care le însoțesc: $5^\circ, 10', 15''$.

16. Simbolurile pentru unitățile de măsură se culeg fără puncte după ele. Dacă în original apar puncte între măsuri, ele vor fi interpretate ca semnul de înmulțire.

17. Literele care indică punctele unei figuri geometrice (A, B, C, D, E) se despart printr-un spațiu de 1 punct (0,376 mm).

18. Textele care explică simbolurile/semnele unei formule se culeg în rânduri separate și se plasează în partea stângă, mai retras în pagină decât alineatul și imediat după simbolul explicat:

$$P = \frac{L}{t}$$

P = puterea

L = lucrul mecanic efectuat

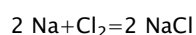
t = intervalul de timp

Culegerea formulelor chimice

Culegerea formulelor chimice ține seama de formulele moleculare, de compoziția și structura substanțelor chimice, de legăturile chimice, de valența elementelor, de combinațiile chimice.

Formula chimică este o expresie formată din simbolurile elementelor componente ale unei substanțe. STAS 2167/87 arată: "Prin notație chimică se înțelege denumirile și simbolurile prin care se exprimă elementul, scrierea formulelor și a ecuațiilor chimice".

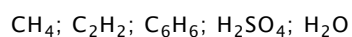
O ecuație chimică este o expresie care arată reacția dintre substanțe exprimate prin formule chimice și simboluri:

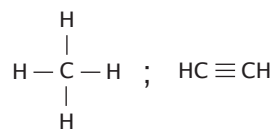
Elementele chimice se exprimă printr-un simbol literal (Al – aluminiu; C – carbon; Cl – clor; He – heliu).

Formulele chimice, din punct de vedere redacțional și tipografic, sunt de două feluri:

– formule brute, prin care se indică natura elementelor și proporția relativă a numărului de atomi din aceste elemente care compun molecula:

– formule structurale, prin care se arată felul atomilor din molecula unei substanțe, numărul lor, valența atomilor (prin linii de legătură) precum și modul lor de legătură (lineară sau ciclică):

Formulele brute se culeg într-un rând și nu ridică probleme în culegerea lor. Formulele structurale sunt mai

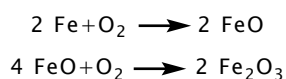
complicate la culegere, mai ales cele ciclice.

Enumerăm mai jos câteva reguli esențiale de culegere a formulelor:

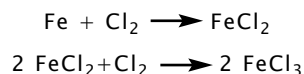
1. Simbolurile chimice se culeg cu literă dreaptă și nu se spațiază între ele într-o formulă.

2. Cifrele aflate înaintea simbolurilor (formulei) se culeg cu caractere drepte și cu spațiu față de simbolul la care se referă:

Să considerăm reacțiile de oxidare ale fierului și oxidului feros, cu oxigen molecular:

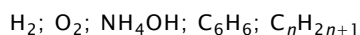

Reacții asemănătoare de oxidare au loc cu halogenii, cu sulfură și cu alte nemetale, de ex.:

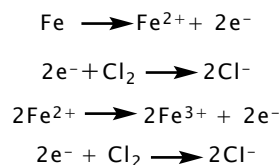

3. Numărul atomilor unui element dintr-o moleculă,

atunci când este diferit de unu, se indică în formulă printr-o cifră, respectând regula pentru indice inferior (subscript) în dreapta simbolului. Ele se culeg cu caractere drepte, iar dacă sunt formate din litere, cu caractere cursive (italice):

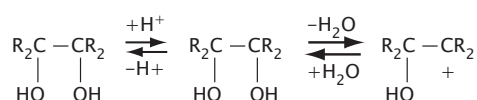
4. Semnele sarcinii electrice pozitive (+) sau negative (-) se culeg sub formă de indici la partea de sus a simbolului (superscript) și fără spațiu între simbol și semn:

5. Săgețile orizontale prin care se indică sensul reacției se așează la mijlocul rândului de text, despărțindu-le într-o parte și alta cu spații de 2 puncte (0,7 mm).

Dacă deasupra și/sau dedesubtul săgeții se scriu

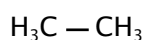
indicații asupra condițiilor reacției, acestea se culeg cu un corp mai mic decât formula și se centrează pe săgeată, cu un mic spațiu:

6. Semnele plus (+) și egal (=) se culeg după aceleași reguli ca și în textul matematic.

7. Semnele de legătură (valențele) sunt:

- semne de legătură simplă:

- legătură dublă: $\text{H}_2\text{C}=\text{CH}_2$

- legătură triplă: $\text{H}_2\text{C}\equiv\text{CH}_2$

și se culeg fără spații la simbolul respectiv.

8. Prefixele *o* - orto, *p* - para și *m* - meta se culeg cu caractere cursive și sunt însoțite de liniuță de unire fără spații:

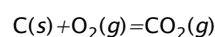
Acid *p*-hidroxi-fenilarsonic

Acid *p*-hidroxi-*m*-nitro-fenilarsonic

p, p'-Dihidroxi-*m, m'*-diamino-arsenobenzen

9. Cifrele 1-, 2-, 3- se culeg cu caractere drepte și fără spații la simbolul respectiv.

10. Stările de agregare ale substanțelor, exprimate prin simbolurile *s*, *l*, *g* (solid, lichid, gazos) și simbolul *aq* (apă sau soluție apoasă) se culeg cu caractere cursive, în paranteze, fără spații la simbolul respectiv:

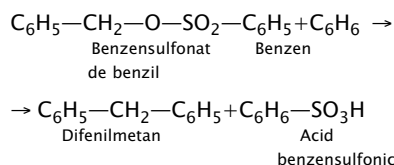
11. Cantitatea de căldură degajată sau absorbită în reacții (exoterme sau endoterme) se notează cu cal (calorie) sau kcal (kilocalorii), se culege cu caractere drepte și se spațiază de număr cu 1/2 pătrișor.

12. Denumirile substanțelor chimice (scrise uneori sub formula respectivă) se culeg cu caractere drepte de corp 6; se plasează pe mijlocul formulei și se spațiază la două puncte de aceasta.

13. În cazul când formula unei reacții chimice nu încapă într-un rând, ea se desparte numai în dreptul săgeților de reacție în primul rând și în dreptul semnelor egal sau plus, în al doilea rând,

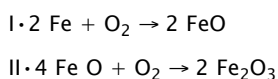
semnele respective repetându-se la începutul rândului următor.

Exemplu:

14. Când trebuie numerotate formulele chimice, cifrele întrebuințate vor fi cele romane cu punct, împlinindu-se în partea stângă, cu început de alineat. În text referirile la aceste numere se fac tot cu cifre romane, însă așezate între paranteze. La formulele structurale aceste semne se culeg jos.

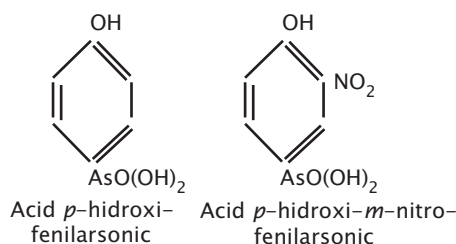
Exemplu:

Formula structurală este o reprezentare simbolică a compoziției unui compus chimic în care se indică toate legăturile de valență ale atomilor componenți, succesiunea legării lor în moleculă și locul pe care îl ocupă în moleculă o anumită particularitate structurală.

În baza formulelor de structură s-au putut elabora denumirile științifice ale substanțelor organice.

Exemplu:

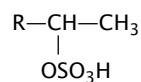

După forma pe care o au, formulele structurale se împart în:

- formule structurale deschise;
- formule structurale închise

(ciclice).

Formulele structurale *deschise* se pot executa prin culegerea diferitelor linii orizontale, verticale sau oblice (linii de legătură). Totalitatea acestor simboluri și legături formează, pentru o substanță, figuri geometrice deschise:

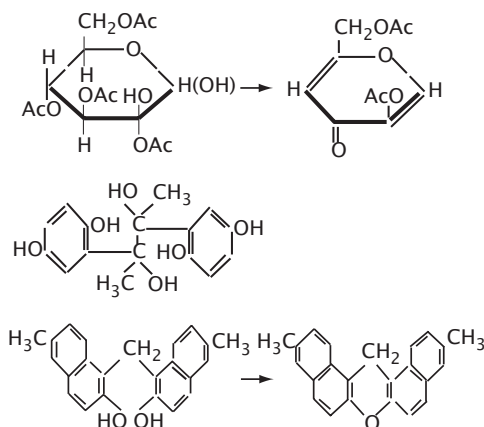

Ester sulfuric

În formulele structurale se va urmări ca legătura liniară să cadă

exact pe mijlocul simbolului (literei) de care ține.

La formulele structurale *închise*, semnele de legătură se spațiază cu două puncte sus și lateral (față de simbol) și nu se spațiază jos:

Sunt cazuri în care formulele chimice prezintă un asemenea complex de structură, încât nu pot fi culese din material grafic disponibil (la tiparul clasic). În aceste cazuri se apelează la grafica pe calculator sau formulele se desenează în tuș, pe hârtie de calc sau hârtie albă.

Menționăm că în acest material am expus regulile clasice de culegere a formulelor. Astăzi există programe speciale de culegere pe

calculator, însă operatorul trebuie să aibă idee despre aceste reguli primare.

Culegerea lucrărilor de accidentă

STAS 6027/2-85 "Procedeu de tipar înalt" definește culegerea de accidentă ca fiind o culegere pentru coperte, afișe, tipărituri pentru reclame, cărți de vizită, manifestări familiale, reuniuni etc. În categoria aceasta de lucrări intră toate imprimatele a căror prezentare grafică are un caracter de anunț sau de reclamă.

La lucrările de accidentă se folosesc ornamente și culegeri de texte pe formate foarte diferite. Se folosesc familii de litere variate și frecvent litere verzale (capitale).

Secretul unei bune realizări a culegerii de accidentă este menținerea echilibrului între elementele tipăritoare în așa fel încât să formeze un tot unitar, cu un maxim efect artistic.

În compoziția lucrărilor de accidentă se urmărește gruparea textelor în funcție de importanța

acestora. Fiind paginate alături de ilustrații și ornamente, trebuie păstrat echilibrul dintre acestea și spațiile albe, în așa fel încât ele să se completeze într-o deplină armonie.

În lucrările de accidentă, cu o compoziție grafică modernă, se urmărește realizarea uneia dintre cele două variante mai cunoscute: **închisă** sau **deschisă**.

– varianta închisă presupune ca întreaga compoziție sau o parte din aceasta să fie încadrată de linii sau ornamente;

– varianta deschisă, în care compoziția sau grupuri de texte rămân neîncadrate.

Aceste două forme pot fi combinate, cu condiția ca fiecare parte să fie distinct evidențiată. Nu se recomandă folosirea lor pe un spațiu mic.

În scopul de a avea o vedere de ansamblu a unei lucrări de accidentă, se recomandă întocmirea unei schițe, de regulă la formatul lucrării.

În executarea lucrărilor de accidentă un rol important îl au

experiența, priceperea și fantezia operatorului, cât și a celui ce realizează macheta.

Rândurile de text ce intră în compoziția unei lucrări de accidentă pot fi grupate **simetric** sau **asimetric**.

Gruparea simetrică presupune a culege întregul text pe o axă de simetrie, astfel ca mijlocul fiecărui rând să corespundă cu axa formatului de culegere. Cum lungimea rândurilor poate să difere, acestea pot fi așezate în diverse forme:

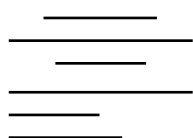
– *bloc* sau *dreptunghiulară*; exemplu de asemenea așezare a rândurilor este oglinda unei pagini de carte complete, numai cu text;

– *forma triunghiulară* este o altă posibilitate de așezare a rândurilor. Pentru a realiza această formă se culege primul rând ce va cuprinde tot formatul, al doilea și următoarele vor fi mai scurte unul față de altul, păstrând aceeași retragere la fiecare rând, retragere stabilită la rândul al doilea.

Forma triunghiulară poate avea baza sus sau jos:

- *forma de alternare* a rândurilor scurte, mijlocii și lungi, pe o axă de simetrie, astfel încât niciodată rândurile să nu formeze un triunghi:

- *forma grupării pe o axă de simetrie*; un exemplu de o astfel de așezare a rândurilor a fost dat la culegerea versurilor pe axa de simetrie, prin metoda versului cel mai lung.

Așa cum am arătat, în culegerea lucrărilor de accidentă se folosesc și grupări de text asimetrice.

Gruparea asimetrică a rândurilor presupune împlinirea liberă, cu aliniere în partea stângă sau dreaptă. Această grupare de rânduri asimetrică poate avea forme

geometrice de cerc, semicerc, diagonală, trepte, dreptunghiulară etc.

Culegerea elementelor de informare ale cărții

Colile de text ale unei cărți trebuie să cuprindă o serie de elemente de informare a cititorului cât și a personalului muncitor din legătorie. Aceste elemente mai sunt numite și **elemente de coală** și ele sunt: **coloncifrele, colontitulurile, norma și signiatura.**

Coloncifra este numărul de ordine al paginii unei cărți sau publicații, plasat la partea inferioară sau superioară a paginii. Ea se culege de obicei cu același caracter și corp ca și litera textului de bază sau cu un corp mai mic. La cărțile de versuri sau ediții de prezentare artistică sau la albumele ilustrate, unde coloncifrele au rol și de elemente ornamentale, corpul cifrelor poate fi mai mare și de alt caracter decât litera textului de bază.

continuare în numărul următor

COPYRIGHT 2002 AFACERI POLIGRAFICE*

Preluarea conținutului publicațiilor noastre - integrală sau parțială, prelucrată sau nu - în orice mijloace de informare este permisă și gratuită, cu condiția obligatorie să se menționeze ca sursă a acestora: "Publicațiile Afaceri Poligrafice, www.afaceri-poligrafice.ro"

S.C. AFACERI POLIGRAFICE S.R.L.

**Str. Motrului nr. 28, sector 5, București, cod poștal 050281
tel.: 0722 242 746, tel./fax: 021 337 2900; fax: 021 337 2971
e-mail: afp@afaceri-poligrafice.ro, www.afaceri-poligrafice.ro**